

Skatteutskottets betänkande

1981/82:61

om återvinning av dryckesförpackningar av aluminium
(prop. 1981/82:131)

Propositionen

Regeringen (jordbruksdepartementet) föreslår i proposition 1981/82:131 under punkt 2 att riksdagen antar ett vid propositionen fogat förslag till lag om ändring i lagen (1973:37) om avgift på vissa dryckesförpackningar.

Förslaget innebär att den nuvarande förpackningsavgiften slopas för öl- och läskedrycksförpackningar. Syftet är att bryggerinäringen skall engagera sig i uppbyggnaden av ett nytt pantsystem för dryckesförpackningar av aluminium (aluminiumburkar). I detta pantsystem skall återvinningen uppgå till minst 75 % enligt en utfästelse som har gjorts av bryggerierna, handeln och förpackningsföretaget PLM. Systemet, som skall drivas av ett för ändamålet särskilt bildat pantbolag, beräknas kunna införas under år 1983 och nå full effektivitet år 1985. Med hänsyn till att tidpunkten när pantsystemet införs inte nu kan fastställas bör det enligt propositionen överlåtas åt regeringen att bestämma när lagändringen skall träda i kraft.

Propositionen har i övrigt hänvisats till jordbruksutskottet.

Det till skatteutskottet remitterade lagförslaget har följande lydelse.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973: 37) om avgift på vissa dryckesförpackningar

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1973: 37) om avgift på vissa dryckesförpackningar¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Avgift erlägges enligt denna lag till staten vid omsättning inom landet av förpackning för konsumtionsfärdig dryck hänförlig till tulltaxenr 20.07 eller 22.01–22.09 och

Föreslagen lydelse

1 §²

Avgift erlägges enligt denna lag till staten vid omsättning inom landet av förpackning för konsumtionsfärdig dryck hänförlig till tulltaxenr 22.05–22.09 och vid införsel

¹ Lagen omtryckt 1975: 144.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1975: 144.

² Senaste lydelse 1978: 125.

Nuvarande lydelse

vid införsel av sådan förpackning med eller utan dryck, om förpackningens fyllnadsvolym överstiger 0,2 men ej 3 liter.

Föreslagen lydelse

av sådan förpackning med eller utan dryck, om förpackningens fyllnadsvolym överstiger 0,2 men ej 3 liter.

Bestämmelserna i 1 § lagen (1973:981) om frihet från införselavgift gäller ej i fråga om avgift enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Motionerna

Motion väckt med anledning av propositionen

1981/82:2238 av Svante Lundkvist m. fl. (s)

Till skatteutskottet har hänvisats yrkande 2 vari hemställs att riksdagen beslutar anta propositionens förslag till lag om ändring i lagen om avgift på vissa dryckesförpackningar.

Motion väckt vid riksmötet 1980/81

1980/81:1095 (hänv. 1094) av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen hemställs att riksdagen hos regeringen hemställer att engångsförpackningar som utan olägenhet för konsumenterna kan ersättas med pantbelagda returförpackningar beläggs med så hög skatt eller miljöavgift att någon marknadsföring av sådana engångsförpackningar inte kommer till stånd.

Yttrande från annat utskott

Konstitutionsutskottet har avgivit yttrande (KU 1981/82:9 y) över propositionen. Yttrandet fogas som bilaga till betänkandet.

Utskottet

Bakgrunden till propositionen är att förpackningsföretaget PLM under år 1981 i en nyuppförd fabriksanläggning påbörjade tillverkning i stor skala av heldragna aluminiumburkar för läskedrycker och maltdrycker. I den nya fabriken kan tillverkas sammanlagt 900 miljoner burkar om året.

Frågan om användning av aluminiumburkar som dryckesförpackning och andra frågor om dryckesförpackningar behandlades av riksdagen vid två tillfällen under riksmötet 1979/80. Därvid betonade riksdagen önskvärdheten av en väl fungerande återvinning vid övergång till aluminiumburkar (NU 1979/80:45) och vikten av hushållning vid varuproduktionen (JoU 1979/80:40).

Efter överläggningar mellan jordbruksministern och företrädare för bryggerierna, handeln och PLM rörande möjligheterna att säkerställa en tillfredsställande återvinning genom att införa ett pantsystem för aluminiumburkar har enighet uppnåtts om vissa riktlinjer för frågans fortsatta handläggning. Enligt dessa riktlinjer skall näringslivsparterna bygga upp ett pantsystem för aluminiumburkar som är så effektivt att återvinningen uppgår till minst 75 % under år 1985. Systemet införs under år 1983. För ändamålet skall näringslivet bilda ett särskilt pantbolag, som staten tillförsäkras nödvändig insyn i och kontroll över.

I propositionen läggs nu fram förslag om en avveckling av den nuvarande förpackningsavgiften för förpackningar avsedda för andra drycker än spritdrycker och vin. Avvecklingen skall genomföras när pantsystemet införs och bedöms av jordbruksministern som nödvändig för att bryggerinäringen, som i dag har ekonomiska svårigheter, skall kunna engagera sig i uppbyggnaden av det planerade pantsystemet för aluminiumburkar.

Jordbruksministern framhåller att förpackningsavgiften bör ersättas av en differentierad miljöavgift på engångsförpackningar. Denna fråga kommer enligt propositionen att skyndsamt utredas av utredningen om återvinning av dryckesförpackningar med sikte på att beslut skall kunna fattas under år 1983.

I enlighet med det anförda föreslås att lagen om avgift på vissa dryckesförpackningar skall ändras så att avgiften kvarstår endast för förpackningar för vin och spritdrycker.

Skatteutskottet vill för sin del framhålla att utskottet från sina utgångspunkter delar den uppfattning som har kommit till uttryck i propositionen att en väl fungerande återvinning är en förutsättning för att aluminiumburkar skall kunna användas som dryckesförpackningar. Utskottet vill samtidigt betona de statsfinansiella konsekvenserna av den föreslagna begränsningen av dryckesförpackningsavgiften, vilka utskottet finner otillräckligt belysta i propositionen. Enligt årets budgetförslag beräknar riksskatteverket inkomsten av dryckesförpackningsavgiften till 50 milj. kr. för innevarande budgetår och till samma belopp för vardera av de två följande budgetåren. Enligt vad utskottet erfarit hänför sig merparten av denna summa till öl- och läskedrycksförpackningar. Ett genomförande av reformen kommer således att medföra en minskning av statens intäkter i denna storleksordning. Detta inkomstbortfall bör enligt utskottets mening kompenseras exempelvis genom införande av en miljöavgift på engångsförpackningar. Utskottet förutsätter att förslag om en sådan avgift läggs fram i sådan tid att budgetmässiga förluster för staten till följd av den föreslagna begränsningen av dryckesförpackningsavgiften i största möjliga utsträckning undviks.

Avvecklingen av dryckesförpackningsavgiften för öl- och läskedrycksförpackningar har motiverats med att åtgärden är nödvändig för att bryg-

gerinäringen skall kunna engagera sig i uppbyggnaden av pantsystemet för aluminiumburkar. Några invändningar mot att bryggerinäringens önskemål skall tillgodoses i detta avseende har inte framförts i riksdagen. Den med anledning av propositionen väckta s-motionen tillstyrker propositionen i denna del. Även utskottet anser att man bör gå bryggerinäringen till mötes på denna punkt. Med betonande av vad utskottet ovan anført om en miljöavgift är därför utskottet berett att tillstyrka propositionen såvitt avser en avveckling av förpackningsavgiften för öl- och läskedrycksförpackningar när ett pantsystem för aluminiumburkar införs.

När det gäller själva författningsförslaget föreslås att regeringen skall få bestämma när ikraftträdandet skall ske. Konstitutionsutskottet som har yttrat sig över den föreslagna ikraftträdandebestämmelsen – yttrandet är fogat som bilaga till detta betänkande – har hänvisat till synpunkter som konstitutionsutskottet framfört i sitt granskningsbetänkande 1976/77:44. Håri framhålls att det enligt konstitutionsutskottets mening från informationssynpunkt inte kan anses tillfredsställande med en till sitt innehåll så obestämmd ikraftträdandebestämmelse som den nu föreslagna. Konstitutionsutskottet understryker angelägenheten av att en sådan ordning inte används annat än i undantagsfall och när det av speciella skäl är motiverat.

Skatteutskottet delar konstitutionsutskottets uppfattning. Med hänsyn till att det i nuläget inte är möjligt att ange den tidpunkt då ett pantsystem kan vara i gång och förutsättningarna för att slopa avgiften för öl- och läskedrycksförpackningar därmed är uppfyllda anser skatteutskottet sig emellertid kunna tillstyrka att man i förevarande fall överlåter åt regeringen att bestämma dag för ikraftträdandet.

I vpk-motionen 1095 från förra årets riksmöte har yrkats att engångsförpackningar som kan ersättas med returförpackningar beläggs med en så hög skatt att marknadsföringen blir ointressant. Syftet, som anges i motion 1980/81:1094, är att resurser inte skall förlösas och att den för samhället kostsamma avfallshanteringen skall minskas.

Som ovan anförts kommer utredningen om återvinning av dryckesförpackningar att skyndsamt utreda frågan om en differentierad miljöavgift på engångsförpackningar. Det finns enligt utskottet ingen anledning att föregripa utredningsarbetet genom att nu införa en avgift av det slag som förordas i motionen. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till proposition 1981/82:131 i vad den hänvisats till skatteutskottet samt motion 1981/82:2238 yrkande 2 antar det vid propositionen fogade förslaget till lag om

ändring i lagen (1973:37) om avgift på vissa dryckesförpackningar,

2. att riksdagen avslår motion 1980/81:1095.

Stockholm den 27 april 1982

På skatteutskottets vägnar

ERIK WÄRNBERG

Närvarande: Erik Wörnberg (s), Stig Josefson (c), Wilhelm Gustafsson (fp), Rune Carlstein (s), Olle Westberg i Hofors (s), Tage Sundkvist (c), Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Bo Forslund (s)*, Olle Grahn (fp), Egon Jacobsson (s), Anita Johansson (s)*, Jens Eriksson (m)* och Arne Svensson (m).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Konstitutionsutskottets yttrande

1981/82:9 y

över proposition 1981/82:131 om återvinning av
dryckesförpackningar av aluminium

Till skatteutskottet

Skatteutskottet har den 9 mars 1982 beslutat inhämta konstitutionsutskottets yttrande över proposition 1981/82:131 om återvinning av dryckesförpackningar av aluminium såvitt rör ikraftträdandebestämmelse i förslaget till lag om ändring i lagen (1973:37) om avgift på vissa dryckesförpackningar.

Enligt en utfästelse som har gjorts av bryggerierna, handeln och PLM skall ett pantsystem inrättas för dryckesförpackningar av aluminium. Pantsystemet, som skall drivas av ett för ändamålet särskilt bildat pantbolag, införs år 1983 och skall nå full effektivitet år 1985.

I propositionen läggs fram de förslag till lagbestämmelser som behövs för att inrätta och driva ett nytt pantsystem för dryckesförpackningar av aluminium (aluminiumburkar). Enligt ett förslag till lag om återvinning av dryckesförpackningar av aluminium skall regeringen meddela pantbolaget tillstånd till verksamheten. I samband därmed skall regeringen föreskriva de villkor för verksamheten som behövs från allmän synpunkt, t.ex. villkor rörande statens insyn i och kontroll av verksamheten. För att inhemska och importerade aluminiumburkar skall behandlas lika från konkurrenssynpunkt föreslås vidare att regeringen skall få meddela föreskrifter om avgift vid import av sådana burkar. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1982.

Enligt förslaget skall förpackningsavgiften tas bort på alla förpackningar för öl och läskedrycker när pantsystemet införs. Därigenom skall bryggerinäringen beredas lättnad i vissa kostnader. Denna åtgärd har bedömts vara nödvändig för att näringen, som i dag har ekonomiska svårigheter, skall kunna engagera sig i uppbyggnaden av det nya pantsystemet. Frågan om att i stället för förpackningsavgift införa en differentierad miljöavgift på dryckesförpackningar är nu under utredning. Utredningsarbetet har bedrivits med sikte på att beslut i frågan skall kunna fattas under år 1983. F. n. föreslås dock att förpackningsavgiften skall hållas oförändrad förutom vad gäller öl och läskedrycker.

För att uppnå den åsyftade ändringen föreslås att de tulltaxenummer som avser malt- och läskedrycker i 1 § lagen (1973:37) om avgift på vissa dryckesförpackningar skall tas bort. Med hänsyn till att tidpunkten när pantsystemet införs inte nu kan fastställas bör det enligt propositionen överlåtas åt regeringen att bestämma när lagändringen skall träda i kraft.

I överensstämmelse därmed föreslås riksdagen föreskriva att lagen skall träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Konstitutionsutskottet får för sin del uttala följande.

Utskottet har tidigare i samband med granskning av regeringsärendenas handläggning uppmärksammat ikraftträdandebestämmelser av det slag som föreslås i propositionen. I granskningsbetänkandet 1976/77:44 uttalade utskottet att bemyndigande till regeringen att förordna om ikraftträdande av lag har ansetts möjligt genom bestämmelser i 8 kap. 13 § RF. En bestämmelse i 13 § lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar att det av författning skall framgå när den skall träda i kraft kunde heller inte anses hindra ett sådant bemyndigande. Enligt utskottets mening kunde det emellertid från informationssynpunkt inte anses tillfredsställande med en till sitt innehåll så obestämd ikraftträdandebestämmelse som att frågan överlämnas till regeringens avgörande. Utskottet framhöll att det var angeläget att en sådan ordning inte används annat än i undantagsfall och när det av speciella skäl är motiverat.

Utskottet hänvisar i det nu aktuella ärendet till de synpunkter som utskottet ovan återgivit.

Stockholm den 25 mars 1982

På konstitutionsutskottets vägnar
BERTIL FISKESJÖ

Närvarande: Bertil Fiskesjö (c), Hilding Johansson (s), Torkel Lindahl (fp), Olle Svensson (s), Per Unckel (m), Yngve Nyquist (s), Wivi-Anne Cederqvist (s), Gunnar Biörck i Wärmdö (m), Kurt Ove Johansson (s), Bengt Kindbom (c), Daniel Tarschys (fp), Kerstin Nilsson (s), Britta Hammarbacken (c)*, Sture Thun (s) och Jan Prytz (m).

* Ej närvarande vid justeringen.

